7119

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Foto:51639.

GEHEIM

Nr. 5319GS/619/212

dW.

Djakarta, 7 Februari 1952

Dd. 5 Februari j.l. boden de Heer en Mevrouw Susanto ons een "tegendiner" aan in het Hotel des Indes. Het gezelschap was ongeveer hetzelfde als de door mij uitgenodigde combinatie, genoemd in mijn brief van 6 Februari 1952, Nr. 5295GS/595. Luar Negeri was sterker vertegenwoordigd en van Nederlandse zijde was ditmaal, met doorkruising van het protocol, ook uitgenodigd het echtpaar Drees, omdat het hier betrof de zoon van onze Minister-President. De Minister van Buitenlandse Zaken was op het laatste ogenblik verhinderd te komen in verband met een Kabinetszitting, Mevrouw Subardjo was aanwezig.

In tegenstelling tot de hier meer en meer gebruikelijke "austerity" bij officiele gelegenheden was het diner uitermate gesoigneerd, bijna overdreven. Ook was het feest niet droog, zoals hier tegenwoordig meestal het geval is. Men wilde kennelijk goed voor de dag komen.

Mr. Susanto hield een toespraak waarin het woord "rechtsstaat" niet van de lucht was: de volgende dag zou ik zijn Chef bezoeken om mij te beklagen over de wijze waarop de menselijke rechten ten aanzien van de Nederlanders hier met voeten worden getreden. Mr. Susanto bracht de noodzaak van goede verhoudingen tussen Nederland en Indonesië geheel in het kader van goede politieke wereld verhoudingen en zegde in dit verband zijn medewerking toe om tot verbetering bij te dragen.

Het hoogst onbevredigende verloop van de Haagse besprekingen was voor mij aanleiding mij van elke uitbundigheid te onthouden. Ik trachtte mijn antwoord in schertsende toon te houden, waardoor enkele minder prettige opmerkingen verteerbaar werden gemaakt. Ik wees op het gebrek aan belangstelling voor de Nederlands-Indonesische verhouding, dat Mr. Susanto in de Nederlandse pers en in brede lagen van het Nederlandse volk zou aantreffen en dat hij kon interpreteren als een toenemende neiging om Indonesië meer en meer "af te schrijven". Ik vreesde eenzelfde desinteressement in Indonesië te moeten constateren, zij het dat deze gevoelens hier op een geheel andere wijze in de pers tot uiting werden gebracht. Ik vroeg mij af of wij niet druk bezig waren met de Unie ook de Uniegeest te torpederen, wat ik verklaarde voor wat mijn land betreft, hopelijk te betreuren. Maar zou Indonesië dan ook niet tot een "gewone" Aziatische staat worden teruggebracht?

Voor het diner had ik tegen Susanto en Darmasetiawan betoogd dat ik een mogelijke vervanging van de titel van Hoge Commissaris door Ambassadeur persoonlijk zeer zou betreuren, daar zulks slechts kon worden geinterpreteerd als een plechtige constatering dat van enige bijzondere politieke band tussen onze beide landen geen sprake meer was; ik zei niet te kunnen begrijpen waarom men in Indonesië een dergelijke vervanging van titel zou toejuichen.

- Ik -

Zijner Excellentie
de Minister van Buitenlandse Zaken,
's-Gravenhage.

cc. MINUOR.

Kenmerk: HC Djakarta 5319GS/619/212 geheim.
© NA, AOK/AZ/KMP (1942-1979)3903
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/22624

Ik maakte verder de opmerking dat een uit elkaar lopen van beide landen misschien voor Indonesië minder erg was dan voor Nederland, daar onze plaats wellicht zou kunnen worden ingenomen door "kapitaalkrachtiger landen, waarvan er niet veel meer over zijn." (Een dergelijke referentie naar Amerikaanse invloed wordt hier uitermate ongaarne gehoord en zeker door een P.N.I. man) Waarom was Londen zulk een belangrijk diplomatiek en economisch centrum gebleven? Omdat de gehele commonwealth daarachter stond. Waarom werd werd in de wereld zo zeer naar Delhi geluisterd? Niet omzijn 375 millioen inwoners: het belang van een staat hing nog wel van iets anders af dan van het aantal inwoners, maar alweer omdat hier de commonwealth achter gevoeld werd. Een blik op sommige Indonesische gezichten deed mij begrijpen dat het tijd werd een lichtere toon aan te slaan en zo te eindigen.

Ook bij nadere kennismaking ben ik van mening,dat in het echtpaar Susanto voor ons geen kwade keus is gedaan. Mr. Susanto is een heel ander genre dan de aangename Djumhana, zodat uit dien hoofde de vervanging in den Haag misschien aanvankelijk wel enigermate zal worden betreurd, zij het dat ten aanzien van Mevrouw Susanto hetzelfde wel niet het geval zal zijn: zij behoort tot de klasse met welke wij altijd bij voorkeur in zee zijn gegaan. Mevrouw Susanto heeft zich veel op sociaal gebied bewogen en is zelfs voorzitster geweest van de Bond van Indonesische vrouwen; zij maakt een intelligente indruk en zij is zich ten volle bewust van de eisen die haar nieuwe functie stelt.

Het voordeel van Mr. Susanto is dat hij een veel krachtiger figuur is dan Djumhana en dat hij hier gezag geniet. Zelfs Mr. Roem, die toch werkelijk geen aanleiding heeft zich over het gehele verloop van zaken bijzonderlijk te verheugen, uitte zich tegenover mij over Mr. Susanto in waarderende termen. Als P.N.I. man maakt Mr. Susanto een gematigde indruk. Uiteraard bestaat niet de kans dat met zijn adviezen geen rekening wordt gehouden of dat deze zelfs worden gewantrouwd omdat hij, zoals Djumhana, van "pro-Nederlands" zijn zou worden verdacht. Vermelding verdient nog de voor een Indonesiër zeer scherpe wijze waarop hij zich in het Nederlands weet uit te drukken. Twee kinderen van het echtpaar gaan in Leiden, een derde in Delft studeren.

Ik zou Mr. Susanto in het algemeen willen beschrijven als het type van de nieuwe Indonesiër: een instituut waarmede wij in de Haag nog weinig te maken hebben gehad. Rekening moet ermede worden gehouden dat dit type veel meer "touchy" is dan de ons zoveel beter bekende telgen van de regentengeslachten die daardoor enerzijds minder gauw op hun tenen zijn getrapt, en wie andersijds het buigen in actieve en passieve vorm in het bloed zit.

Wij kunnen met een man als Susanto m.i. heel wat bereiken, maar ook veel verliezen. In onze officiele, maar meer nog sociale en persoonlijke omgang zullen wij Mr. Susanto moeten zien als een "homo novus met complexen. Hij kom t uit de Solose vorstenstaat, maar - in tegenstelling b.v. met Prof. Supomo en Mevrouw Susanto - uit een bescheiden milieu. Hij heeft in Leiden zeer succesvol gestudeerd, maar was in tegenstelling met andere Leide-

- naars -

fotocopie 44740 '48

naars van Luar Negeri, geen corpslid. Hij is ver boven zijn milieu gehuwd. De vrijheidsstrijd heeft hem bitter gekrenkt.

Een dergelijke figuur krijgt al gauw een behoefte "to live down his past". Krijgt hij in Den Haag de indruk dat dit mogelijk is en dat hij door Nederlandse officiele en sociale kringen voor "vol" wordt aangezien, dan zal waarschijnlijk zijn instelling tegenover ons land een heel andere worden dan wanneer hij zich "ondanks de gewonnen vrijheidsstrijd" een achtergestelde kleurling blijft gevoelen.

Een ontwikkeling in één van beide richtingen hangt voor een groot deel van ons af. Het is verkeerd nu plotseling de nieuwe Aziaat/te gaan achterna lopen, maar ik geloof dat wat Nederland betreft, dit gevaar als geecarteerd kan worden beschouwd. Wel vraag ik mij af; op grond van een meer dan vierjarige omgang met de nieuwe Aziaten, of wij, na het verleden, in staat zijn de Indonesiërs werkelijk de indruk te geven dat wij hen behandelen als gelijken. Om mij tot één enkel voorbeeld te beperken: vele Nederlanders en Indonesiers tutoyeren elkaar, maar ik zou wel eens willen weten of er één geval is waar het gemotiveerde initiatief daartoe van Indonesische kant is uitgegaan.

De Hoge Commissaris,

w.g.

fotoprint 44740 48